

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 2.Pf.20.290/2022/5/I.

A felperes:

felperes, felperes címe.

A felperes képviselője:

Pongrácz & Társai Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe, ügyintéző: dr. Pongrácz Tibor ügyvéd

Az alperes:

alperes, alperes címe.

Az alperes képviselője:

224. számú Ügyvédi Iroda, alperes címe., ügyintéző: dr. Győri Erzsébet ügyvéd

Az alperesi beavatkozó:

beavatkozó, beavatkozó címe.

Az alperesi beavatkozó képviselője:

Georgiadiszné dr. Eifert Gabriella ügyvéd, ügyvéd címe

A per tárgya: személyiségi jog megsértése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 25.P.20.386/2021/21. számú ítélet és 25.P.20.386/2021/28. számú kiegészítő ítélet

í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 210.000 (kétszáztízezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint a felperes aktmodell, aki egy művészeti iskolában tartott oktatások keretében aktfotózásokon vett részt. Az aktfotózással kapcsolatos tanórákat az alperesi beavatkozó tartotta. A felperes és az alperesi beavatkozó között 2012. január 15-én jött létre modellszerződés, melyben a felperes 2012. január 15-től határozatlan ideig a róla készített művészi akt-fényképek és azok származékainak használatát engedélyezte az alperesi beavatkozónak, a kereskedelmi jellegű használat kizárása mellett. Az alperesi beavatkozó a felperesről 2017-ben aktfotókat készített.

Az alperes a képző-, ipar- és fotóművészek szerzői jogainak kollektív kezelésére létrejött szervezet, amely a vizuális művészek érdekében és javára ellátja a közös jogkezelést, valamint a jogosultak akaratából történő, önkéntes közös jogkezelést. Célja a vizuális alkotóművészek szerzői jogi védelmének fokozott érvényesítése mellett kiegészítő tevékenységként a kortárs vizuális alkotóművészet támogatása is. Kiadásában jelent meg dátum-án az alperesi beavatkozó munkásságát bemutató könyv, melynek ... oldalán látható a felperesről 2017-ben készült „fénykép címe” című kép. A könyv bárki számára megvásárolható volt. Az alperes a ... oldalon található aktfotó felhasználásához nem kért hozzájárulást a felperestől.

[2] Keresetében a felperes annak megállapítását kérte, hogy az alperessel azzal, hogy a róla készült fényképet hozzájárulása nélkül a könyvben felhasználta, megsértette a képmás felhasználására vonatkozó személyiségi jogát. Kérte az alperes kötelezését a jogsértés abbahagyására, eltiltását a további jogsértéstől akként, hogy a bíróság tiltsa el a könyv további értékesítésétől vagy ingyenes juttatásától, kötelezze alperest a megmaradt példányok megsemmisítésére. Elégtételadásként az alperest bocsánatkérésre kérte kötelezni saját

weblapján az általa meghatározott közleménnyel, az ítélet rendelkező részének közzététele mellett. Az alperest 1.500.000 forint sérelemdíj megfizetésére is kérte kötelezni.

[3] Az alperes és az alperesi beavatkozó a kereset elutasítását kérte, vitatva annak jogalapját.

[4] Az elsőfokú bíróság a kiegészített ítéletével megállapította, hogy az alperes azon magatartásával, hogy a felperesről készült „fénykép címe” elnevezésű fényképen lévő képmását a felperes hozzájárulása nélkül személyl: beavatkozó című könyvének ... oldalán való megjelentetésével felhasználta, megsértette a felperes képmáshoz való jogát.

Eltiltotta az alperest a további jogsértéstől akként, hogy megtiltotta személyl: beavatkozó című könyvének ... oldalát is tartalmazó változatának további értékesítését vagy ingyenes juttatását.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül személyl: beavatkozó című könyvének valamennyi rendelkezésre álló példányában semmisítse meg a ... oldalt tartalmazó lapot, valamint arra, hogy 15 napon belül a felperesnek címzett levélben fejezze ki sajnálkozását a fenti jogsértésért.

Kötelezte továbbá az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 400.000 forintot, valamint ezen összeg után 2019. június 1. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamat, valamint 381.000 forint perköltséget.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Megállapította, hogy a le nem rótt 90.000 forint illetéket az állam viseli.

[5] Határozatának indokolásában hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 279. § (1) bekezdésére, a 265. § (1) bekezdésére, a 266. § (1) bekezdésére, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (1)-(3) bekezdéseire, a 2:48. § (1) bekezdésére, a 2:51. § (1) bekezdés b), c) és d) pontjaira, a 2:52. § (1) és (3) bekezdésére, a 6:2. § (1) bekezdésére, a 6:4. § (2) bekezdésére, a 6:8. § (3) bekezdésére, 6:175. § (1) bekezdésre, továbbá a 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptk.) 1. § a) és b) pontjára és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 207. § (1) és (4) bekezdésére.

[6] Rögzítette, miszerint az alperes azon hivatkozása, hogy a képfelvétel szerzői jogi oltalom alatt álló, magas esztétikai minőséget képviselő szerzői mű, a személyiségi jogi perben irreleváns. Azt kellett vizsgálni, hogy az aktfotó a Ptk. 2:48. § (1) bekezdésében rögzített képmásként definiált törvényi tényállási elemeknek megfeleltethető-e. A képmás közvetetten a személyiség azonosítására szolgál, klasszikus megjelenési formája különböző fotótechnikai eszközök útján rögzített fénylenyomat. A felperes által rendelkezésre bocsátott okirat alapján megállapítható, hogy az teljes egészében megfelelt a képmással szemben támasztott követelményeknek, az alperes kiadásában megjelent könyv ... oldala a felperest visszaidézhető módon ábrázoló fényképfelvételt tartalmazott. A felperes egyszerű rátekintéssel azonosítható a fényképfelvételen, önmagában az arcforma teljes

megjelenítésének a hiánya nem okozott akadályt a felismerhetőségében, mivel az a fizikai jellemvonások összessége alapján megállapítható. A per tárgyává tett aktfotó ezért a felperest ábrázoló képmás.

[7] Ezt követően azt vizsgálta, hogy a felperes és az alperes között létrejött modellszerződés alapján a képmás felhasználásához adott felperesi hozzájárulás megállapítható-e. Rögzítette, miszerint a képmáshoz való jog objektív jellegű védelem, mindenkinek alanyi joga eldönteni azt, hogy kívánja-e, hogy a róla készült képfelvétel bármilyen módon felhasználásra kerüljön. A hozzájárulás formáját a Ptk. nem rögzíti, a jognyilatkozat szóban, írásban, vagy ráutaló magatartással tehető meg. A modellszerződés a felperes és az alperesi beavatkozó között jött létre, a felperes a felhasználáshoz való hozzájárulását az alperesi beavatkozó részére adta meg. Kiemelte, hogy a hozzájárulás egy címzett joglemondó nyilatkozat, amely, mint jogosultság nem átruházható, ezért az alperesi beavatkozó esetlegesen fennálló hozzájárulását nem származtathatta át az alperesre. Mindezek alapján azt állapította meg, hogy az alperes nem rendelkezett hozzájárulással a perbeli képmás felhasználásához.

[8] Bár megállapította, hogy a képmás felhasználására az alperes nem rendelkezett hozzájárulással, azt is vizsgálat tárgyává tette, hogy amennyiben a hozzájárulás címzettje az alperes lett volna, a felperes pontosan mely képmás felhasználásához adta a hozzájárulását. E körben hivatkozott a rPtk. 207. § (1) bekezdésének tartalmára. A modellszerződés 2012. január 15. napján kelt, a hozzájárulással érintett fényképek körét minden esetben múlt időben határozta meg. A múlt idő kizárólag a már elkészült fényképfelvételekre utalhat, a felperes a modellszerződésben csak a szerződés keltét megelőzően már elkészített fényképfelvételek felhasználásához adhatta a hozzájárulását. Mindezt alátámasztotta tanú tanúvallomása is, miszerint a gyakorlat szerint fotónként kell hozzájárulást kérni a modellektől. Elhatárolta egymástól a hozzájárulás tényét és a hozzájárulás időtartamát. A „határozatlan ideig” fordulat nem a képmások körére vonatkozott, hanem a hozzájárulás időtartamára, azaz kizárólag a szerződés keltét megelőzően készített fényképfelvételek felhasználásához való hozzájárulás időtartama volt határozatlan idejű.

[9] A képmás felhasználására tehát az alperes nem rendelkezett hozzájárulással, valamint a felperes hozzájárulása kizárólag a 2012. január 15. napját megelőzően készült fényképfelvételek felhasználására terjedt ki, vizsgálat tárgyává tette azonban azt is, hogy az alperesi kiadó általi felhasználás kereskedelmi célú felhasználásnak minősült-e a modellszerződésben foglalt kivétel miatt. A szerződésben nem határozták meg a felek, hogy mit értenek kereskedelmi cél alatt. A kereskedelmi célú felhasználás tekintetében elsősorban annak tulajdonított jelentőséget, hogy az alperes a könyvet értékesítésre kínálta és annak elérhetősége széles körben biztosított volt, azaz üzletszerű gazdasági tevékenység körében járt el a könyv értékesítése során. A kereskedelmi célú felhasználást nem a reklámcélú felhasználással, hanem az üzletszerű gazdasági tevékenység körében való felhasználással kellett azonosítani. Nem a könyv példányszámából indult ki, hanem abból, hogy a könyv ellenérték fejében megvásárolható volt, azaz a gazdasági haszon realizálásának elvi lehetősége fennállott.

[10] A kimentés körében az alperes azt állította, hogy az alperesi beavatkozó szavatolta a monográfiában megjelent képek jogszerűségét. A fenti tényállítás alátámasztására bizonyítékot azonban nem bocsátott rendelkezésre. Ezek alapján megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes képmáshoz való jogát.

[11] A Ptk. 2.51. § (1) bekezdés b) pontja körében hangsúlyozta, hogy a jogsértő állapot az ítélet meghozatalakor már nem állt fenn, így a jogsértés abbahagyása iránti kereset elutasításra került. A könyv ... oldalt is tartalmazó változatának további értékesítésétől vagy ingyenes juttatástól tiltotta el az alperest, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[12] A Ptk. 2.51. § (1) bekezdés d) pontjára irányuló kereseti kérelem alapján valamennyi rendelkezésre álló példányban elrendelte a megsemmisítést a ... oldalt tartalmazó lap vonatkozásában, ezt meghaladóan elutasította a keresetet.

[13] Az elégtételadás vonatkozásában kiemelte, hogy az elégtételadás módjához nem volt kötve, ezért arra kötelezte az alperest, hogy a felperesnek címzett levélben fejezze ki a sajnálkozását.

[14] A sérelemdíj körében hangsúlyozta, hogy annak összecszerűségét érintően tanú2 tanú került meghallgatásra, aki a bizonyítandó tényre nyilatkozni nem tudott. A sérelemdíj mértékének mérlegelése során figyelemmel volt arra, hogy az alperes jogkezelő szervezet, a közvélemény az eljárásának jogszerűségét vélelmezi, így a megvalósított jogsértés súlya kiemelkedő. A fényképfelvétel intim jellegű, a jogsértő magatartás a felperesi magánszférába való mélyebb behatolást jelentett, másrészt a modell foglalkozású felperes szakmai megítélésének elvi befolyására alkalmas volt. A képmás felhasználásának kereskedelmi célja szintén növelte a jogsértés súlyát. A felperes csupán állította, hogy a könyv kiadásából az alperes komoly hasznot realizált, valamint azt, hogy a képmás hozzájárulás nélküli felhasználása szakmai megítélését súlyosan és ténylegesen rontotta, azonban erre vonatkozóan bizonyítékot nem bocsátott rendelkezésre. Mindezek alapján az alperes személye okán, a sérelemdíj preventív funkciójára is figyelemmel, 400.000 forint összegű sérelemdíjat tartott arányosnak.

[15] A perköltségről a Pp. 83. § (3) bekezdése alapján határozott.

[16] Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljes egészében való elutasítását, másodlagosan a határozat megváltoztatását és a sérelemdíjra vonatkozó kereseti kérelem elutasítását kérte.

[17] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság mindenféle bizonyítás nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a per tárgyává tett könyv ... oldala a felperest visszaidézhető módon ábrázoló fényképfelvételt tartalmazott. A per tárgyává tett fotóművészeti alkotásról szinte teljes egészében hiányzik a felperes tekintete, amely nélkül a fotó alanya nem tekinthető felismerhetőnek. Az elsőfokú bíróság nyilvánvalóan nem rendelkezik a felismerhetőségre vonatkozó álláspont megtételéhez szükséges szakértelemmel, ezért azt csak szakértő kirendelését követően állapíthatta volna meg. Hivatkozott a Kúria 1/2012. BKMPJE határozatára, miszerint nem annak van jelentősége, hogy az alany visszaidézhető-e, hanem annak, hogy az alany felismerhető módon került-e ábrázolásra. A per tárgya nem egy portré, hanem egy fotóművészeti alkotás, amelynek csak az egyik, nem is a legfontosabb eleme az alany és mivel az szinte teljes egészében nélkülözi az alany tekintetét, ezért nem felismerhető a felperes.

[18] A modellszerződés második bekezdése kifejezetten lehetővé teszi az alperesi beavatkozó számára, majd a tőle kapott engedély alapján az alperesi társaság számára is, hogy könyvben, fotóalbumban, illetve az alperesi beavatkozó munkásságát reprezentáló bármely kiadványban megjelentetésre kerüljön a felvétel. A bíróság joglemondó nyilatkozatként értékelte a modellszerződést, ez azonban téves. A fotóművészeti alkotás alapjául szolgáló fotók egy háromoldalú jogviszony keretében jöttek létre, mely során a felperes a fotóiskolától díjazást kapott a modellmunka ellenértékéért és e díjazásra tekintettel engedélyezte az alperesi beavatkozó részére a fotók felhasználását.

[19] Téves nyelvtani értelmezésen alapul a múlt idő vonatkozásában az elsőfokú bíróság azon megállapítása, miszerint a hozzájárulással érintett fényképek köre minden esetben múlt időben került meghatározásra. A „készített” fordulat egy melléknévi igenév, a modell szerződés kifejezetten „15-től rólam készült” fényképek felhasználását engedélyezi és abban nem a 15-ig, vagy 15-e előtt, vagy a 15-én készült meghatározás szerepel. A „készített” melléknévi igenév a mondat szerkezetből, az elérni kívánt célból következik, mert engedélyezni csak - akár a jövőben is - elkészült fotókat lehet, ami nem készült el, azt nem kell engedélyezni. A melléknévi igenév a befejezettségre utal, arra, hogy az engedély az elkészített fotókra vonatkozik, függetlenül attól, hogy a fotó mikor készült el. Az alperesi beavatkozó és a felperes között összesen egy szerződés jött létre, noha a felek a szerződés megkötése óta, tíz éve számtalan alkalommal dolgoztak együtt, a felek munkakapcsolata folyamatos volt. Ugyancsak a fentiek szerinti értelmezést erősíti meg tanú1 tanúvallomása is.

[20] A könyv kiadása nem sértette a felperes személyiségi jogát, hiszen a fotó felhasználásához hozzájárulást adott. Kiemelte, hogy a felek szükségszerűen ráutaló magatartással kötöttek szerződést egymással 2012. január 15. napját követően létrejött fotók vonatkozásában, a modellszerződés megkötését követően tucatnyi alkalommal dolgozott együtt a felperes, valamint az alperesi beavatkozó. A modellszerződés aláírását követő egyetlen alkalommal sem kötöttek új írásbeli szerződést, a felperes azonban soha nem jelezte ennek szükségességét, azonban a fotóiskolától minden alkalommal felvette munkájának ellenértékét. A profi modellek ezzel tisztában vannak, annak tudatában állnak a kamera elé,

hogy a fotók felhasználásra kerülnek, ezen kérdés soha nem merült fel. Az engedély pedig megadható akár ráutaló magatartással is.

[21] A kereskedelmi jelleg vonatkozásában azt hangsúlyozta, miszerint a modellszerződés lehetővé tette, hogy a fotóművész az alkotást könyvben, fotóalbumban, illetve a fotóművészt és annak munkásságát reprezentáló bármely hordozón felhasználják. Kiemelte, hogy praktikusán nem létezik olyan monográfia, album, könyv, amelyet az előállító ingyenesen osztogatna és ezzel a ténnyel a felperes is pontosan tisztában van. Nyilvánvaló, hogy a felperes és az alperesi beavatkozó a szerződés leghangsúlyosabb érdemi bekezdésével nem egy olyan halmazt kívánt szabályozni, amely fogalmilag kizárólag üres lehet, az semmilyen tartalmat nem vehet fel. A peres eljárás során részletesen bemutatta a számviteli nyilvántartásaival, hogy a könyv milyen összegért került előállításra és abból milyen bevétele származott.

[22] Az elsőfokú bíróság teljesen figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy nem volt sem célja, sem szándéka, sem lehetősége arra, hogy a bekerülési árhoz akárcsak megközelítő összegű bevételre tegyen szert. Iratellenes az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy elvi lehetősége lett volna a gazdasági haszon realizálására.

[23] A sérelemdíj megállapításának feltétele a nem vagyoni kár bekövetkezte. Ilyen nem vagyoni kárt a felperes nem állított és nem is bizonyított, így a sérelemdíj megállapítása jogszabályba ütközik. A felperes úgy nyilatkozott, hogy a fényképfelvétellel kapcsolatosan visszajelzést nem kapott, a modell karrierjében pedig visszaesést nem tapasztalt. tanú2 tanúként azt mondta el, hogy nincsen tudomása, hogy a vita tárgyává tett fotóművészeti alkotás bármilyen hatást gyakorolt volna a felperes pályafutására. A felperes által bizonyíthatatlanul állított „hetekig foglalkoztatott” és „szomorúsággal töltött el” fordulatok alkalmatlanok arra, hogy a bagatell szintet meghaladó jogsértést igazoljanak.

[24] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és alperes perkoltségben való marasztalását kérte.

[25] Hangsúlyozta, hogy két tárgyaláson személyesen jelen volt, az elsőfokú bíróság mindenfajta speciális szakértelem nélkül, pusztá szemrevételezéssel meg tudta állapítani azt, hogy a fényképfelvétel őt ábrázolja. A per szempontjából nem releváns az, hogy az alperesi beavatkozó mit ábrázolt, vagy mit akart ábrázolni a perbeli fényképpel, az bír jelentőséggel, hogy a kérdéses felvétel egy róla készült képmás, amelynek elkészítéséhez és felhasználásához külön-külön is a hozzájárulása lett volna szükséges. A perbeli esetben egyértelműen egyediesített ábrázolására került sor olyan módon, hogy arca, fejformája, jellegzetes hajviselése, testalkata, egyedi tetoválása egyértelműen kivehető, felismerhető a fényképen. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a modellszerződés az akkor készült képek elkészítésére és felhasználására vonatkozó engedélyt tartalmazott, nem

vonatkozik és nem vonatkozhat a 2017-ben készült fényképre. Az alperesi beavatkozó és ennek okán az alperes semmilyen felhasználási engedéllyel nem rendelkezett.

[26] A modellszerződés nyelvtani értelmezése vonatkozásában rámutatott, hogy az tartalmazza az „önszántából vállalt”, a „szabad beleegyezésével történt” fordulatokat, melyek használata egyértelművé teszi, hogy a hozzájárulása egy adott fotózáson már elkészített képekre vonatkozik, a szöveg egésze pedig egyértelműen kizárja az alperes által felvetett értelmezés lehetőségét. A „rólam készített művészi akt-fényképek” esetében sem helytálló az alperesi magyarázat, ha az a jövőre vonatkozna, akkor a „jövőben rólam készülő művészi akt-fényképek” megfogalmazását tartalmazná. Az alperesi beavatkozónak a perbeli kép elkészítésére sem volt engedélye, akinek joga volt és van fotózni őt, az az oktatás keretében az azon résztvevő hallgató. Az alperesi beavatkozó nem fotóz, hanem azt tanítja, hogy hogyan kell fotózni, a hallgató pedig a modellen, adott esetben rajta próbálja ki, gyakorolja azt. A fotózásokon nem az alperesi beavatkozó miatt jelent meg, hanem mert erre modellként az iskolával kötött szerződése kötelezte. Az alperesi beavatkozóval a perbeli egyszeri felhasználást biztosító szerződésen túl semmilyen jogviszonyban nem áll.

[27] A kereskedelmi felhasználást illetően azt hangsúlyozta, miszerint az nem attól függ, hogy egy üzlet sikeres, vagy sem. Az, hogy az alperes saját felróható magatartásával lemond a kereskedelmi haszonról, nem változtat a kereskedelmi felhasználás tényén és ezért helytálló az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy az alperesnek elvi lehetősége lett volna a gazdasági haszon realizálására.

[28] Kifejtette azt is, hogy a jogsértés ténye bebizonyosodott, így a sérelemdíj iránti igénye megalapozott. A jogsértés tárgyi súlya is kiemelkedően nagy, mivel jogkezelő társaság, azaz a jogok betartása felett örködni hivatott szerv követte el a jogsértést, ennek okán az átlagot meghaladó a felróhatósága. A megítélt összeg nem tekinthető eltúlzottnak a személyét ért sérelemért, miután egy aktkép került ki róla akarata ellenére, a jóváhagyása nélkül, amely kép akkor is közforgalomban lesz az értékesített példányok okán, ha az alperes egyébként eleget is tesz az ítéleti rendelkezéseknek az értékesítésre való felhagyást és a kép eltávolítását illetően.

[29] Az alperes fellebbezése nem megalapozott.

[30] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 380. §-ában megjelölt, az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülményt nem észlelt, ilyen körülményre egyébként a fellebbező alperes sem hivatkozott. A másodfokú bíróság ezért a Pp. 383. § (1) bekezdésének megfelelően az ügy érdemében határozott és az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az alábbiak okán helybenhagyta.

[31] Az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott arra rá, hogy a jelen perben előterjesztett kereset alapján a felperes személyiségi jogainak megsértését kellett vizsgálat tárgyává tenni, így annak nincs jelentősége, hogy az érintett képfelvétel esetlegesen szerzői jogi védelem alatt áll-e, vagy sem. A szerzői jogok önmagukban nem szüntetik meg a mű modelljét megillető személyiségi jogok védelmét, a mű megalkotásával automatikusan nem enyészik el az érintett személy személyiségvédelmi igénye.

[32] A felperes személyiségi jogának állított sérelmére tekintettel elsődlegesen azt kellett vizsgálni, hogy a felperes ezen a képfelvételen felismerhető-e. E körben a másodfokú bíróságnak nincs kétsége, a felperes egyértelműen felismerhető a kereset tárgyává tett fényképfelvételen. Ennek megítélése nem szakkérdés, az egyszerű szemrevételezés alapján eldönthető, ezért a Pp. 300. § (1) bekezdése alapján szakértő alkalmazása sem volt szükséges. A fotón látszik a felperes arca és a testalkata is, ami szintén hozzájárul a beazonosíthatóságához. A modellt felismerhető módon ábrázolja a kép még akkor is, ha azon a tekintete valóban nem látszik. A másodfokú bíróság utal arra, hogy nemcsak az érintett tekintete lehet az azonosíthatóság elsődleges kritériuma, hanem sok egyéb testi, alkati jellegzetesség is, így a testalkat, fejforma, testtartás, ahogyan ezekre helyesen hivatkozott a felperes.

[33] Miután a felperes a képen felismerhető, így azt kellett vizsgálni a kereset alapján, hogy a felvételt tartalmazó könyvet kiadó alperes részére a kép felhasználásához a felperes adott-e hozzájárulást. Ennek megítéléséhez pedig szükséges volt annak megítélése is, hogy a kép elkészítéséhez és a felhasználásához megadta-e a hozzájárulását a felperes az alperesi beavatkozó számára.

[34] A felperes úgy nyilatkozott, hogy a beavatkozó nem is készíthetett volna róla felvételt, erre csak a fotóiskola hallgatói voltak jogosultak. Tekintettel azonban arra a nem vitatott tényadatra, hogy a felperes modellként több olyan fotózáson is részt vett az évek során, ahol az alperesi beavatkozó is készített felvételeket, ezzel lényegében ráutaló magatartásával is hozzájárult ahhoz, hogy az alperesi beavatkozó is képmásokat készíthessen róla. A felperes, valamint a beavatkozó között mindemellett 2012. január hó 15. napján létrejött egy írásbeli szerződés is, melynek értelmezése vitás volt a peres felek között.

[35] A modellszerződés értelmezése során elsődlegesen abban kellett állást foglalni, hogy az vonatkozott-e a perrel érintett fényképfelvételre, figyelembe véve azt, hogy az öt évvel később készült a felperes, valamint az alperesi beavatkozó közötti modellszerződés létrejöttéhez képest.

[36] Az elsőfokú bíróság az ítéletének [24] pontjában helytállóan rögzítette, hogy szerződést a rPtk. 207. § (1) bekezdése szerint kell értelmezni. A modellszerződés értelmezése körében a felperes, valamint az alperesi beavatkozó közötti munkakapcsolatot is értékelni volt szükséges, amely kiterjedt arra, hogy az utóbbi személy 2012 után is, éveken

keresztül készített fényképeket a felperesről, azonban közöttük kizárólag ez az egy írásbeli szerződés jött létre. A másodfokú bíróság megállapítása szerint a modellszerződés tartalmilag nem a 2012. január hó 15. napján, vagy azt megelőzően a felperesről készített fényképfelvételek felhasználását engedélyezi az alperesi beavatkozó számára, hanem a „határozatlan ideig” kitétel alapján az ezt követően készült fényképfelvételek felhasználását is. A „...2012. január 15-től határozatlan ideig rólam készített...” meghatározás - a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint - a jövőben elkészült fotókra is megadja a felperesi hozzájárulást. A „...visszavonhatatlanul engedélyezem...” fordulat szintén azt támasztja alá, hogy a szerződő felek a munkakapcsolatuk fenti jellegzetessége folytán a jövőben elkészült felvételekre nézve is rendezni kívánták azt, hogy azok - a szerződésben - meghatározott jellegű felhasználásához a felperes hozzájárul. A felperes általi értelmezés körében hivatkozott „készített”, „vállalt”, „történt” szavak nem azt jelentik, hogy a szerződés megkötésig elkészített fotókra vonatkozik a felhasználási engedély, hanem ezen szavak használata azt határozza meg, hogy az elkészült vagy később elkészített alkotásokra vonatkozik a felhasználási engedély, valamint a fotózásokon a felperes kényszer nélkül vett és vesz részt. Mindezek alapján az volt megállapítható, hogy az alperesi beavatkozó rendelkezett felhasználási engedéllyel a jelen perrel érintett, 2017-ben készült fényképfelvétel felhasználásához. A másodfokú bíróság csupán megjegyzi, hogy miután a modellszerződés a fentiek szerint a jövőben elkészülendő képek vonatkozásában is engedélyezte az azokat készítő alperesi beavatkozó számára a felhasználást, ezen hozzájárulás logikai okokból egyértelműen kiterjed a fényképek elkészítésére is.

[37] Ezt követően azt kellett megállapítania a Fővárosi Ítéltáblának, hogy maga az alperes jogszerűen használta-e fel a modellszerződés alapján a felperesről készült fényképfelvételt. Az ennek eldöntéséhez szükséges vizsgálat során a másodfokú bíróság szem előtt tartotta, hogy a modellszerződés a felperes, valamint az alperesi beavatkozó között jött létre, ugyanakkor megállapodásuk kifejezetten rögzítette azt, miszerint, az alperesi beavatkozó jogosult felhasználni a felperesről készült fényképfelvételeket „Fotó és képzőművészeti kiállításokon, galériákban, azok katalógusaiban, plakátjain, vagy egyéb propaganda anyagában; Könyvben, fotóalbumban, sajtóban, amennyiben ezek nem kereskedelmi jellegűek; A fotográfiát népszerűsítő előadásokon; A fotóművészt, illetve annak munkásságát reprezentáló bármely analóg és digitális hordozón (diaporáma, DVD-ROM, MPEG, AVI, EXE, stb formátumok.) A fentiektől eltérő, pl kereskedelmi célú használatra jelen szerződés nem jogosít.”

A modellszerződés ezen rendelkezései értelemszerűen nem kizárólag az alperesi beavatkozó személyes felhasználását engedélyezik, hiszen katalógusok, plakátok, egyéb propagandaanyagok kiadója nem kizárólag ő lehet. A „Könyvben, fotóalbumban, sajtóban” felhasználásra vonatkozó engedély pedig kétséget kizáróan nem azt kívánta rendezni, hogy az csak az alperesi beavatkozó által kiadott könyvre, fotóalbumra, vagy általa közzétett médiatartalomra vonatkozó felhasználást engedélyezi. Ez utóbbi értelmezés azzal járna, hogy a szerződő felek az alperesi beavatkozó kiadói, sőt médiatartalom-szolgáltatói tevékenységét kívánják meg az ilyen jellegű felhasználásához, ez pedig nyilvánvalóan ellentmondana a felek feltehető akaratának. Mindezek alapján a modellszerződéssel a felperes engedélyezte a róla alperesi beavatkozó által készített fénykép könyvben történő felhasználását is úgy, hogy annak kiadója nem maga az alperesi beavatkozó.

[38] A felperesi hozzájárulás azonban egyértelműen nem vonatkozott olyan könyvekre, amelyek „kereskedelmi jellegűek”. A perben így azt kellett a továbbiakban vizsgálni, hogy a felperes képmását is tartalmazó könyv kiadása kereskedelmi célú felhasználásnak minősült-e. Az elsőfokon eljáró bíróság helytállóan jutott arra a meggyőződésre, hogy az alperes a felperes képmását kereskedelmi célból használta fel, a másodfokú bíróság e körben teljes egészében egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletének [31] pontjában foglalt indokolással, arra visszautal. A fellebbezési érvelés okán rámutat, hogy nincs elvi akadálya egy könyv ingyenesen történő terjesztésének, a perbeli esetben azonban a gazdasági haszon realizálásának lehetősége fennállt, miután a könyv ellenérték fejében megvásárolható volt. Az pedig, hogy az ellenérték fejében árusított könyv kiadása milyen összegbe került, azzal kapcsolatosan az alperes milyen bevételt realizált, nem változtat azon, hogy ezen tevékenysége a modellszerződés alapján kereskedelmi jellegűnek minősült, ezért az alperes tevékenységére a felperes modellszerződésben foglalt hozzájárulása nem terjedt ki.

[39] Mindezek alapján érdemben helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes megsértette a felperes képmáshoz való jogát.

[40] A felróhatóságtól független, további Ptk. 2:51. § (1) bekezdése b)-d) pontok szerinti szankciók alkalmazását ténylegesen az alperes a fellebbezésében nem támadta, azok megváltoztatására nem merült fel indok.

[41] A sérelemdíj összegszerűségnek felülmérlegelésére a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget, az elsőfokú bíróság helytállóan mérlegelte az eset összes körülményeit. Az összegszerűség körében a Fővárosi Ítéltábla kiemeli azt, miszerint függetlenül attól, hogy a felperes aktmodellként tevékenykedik, az őt meztelenül ábrázoló kép engedély nélküli felhasználása a magánszférája súlyosabb sérelmét okozza. Értékelni volt szükséges az elsőfokú bíróság által helyesen felhívott azon tényt is, miszerint az alperes jogkezelő szervezet, ezért a sérelemdíj szankciós jellegét is hangsúlyozottabban kellett érvényesíteni. Mindezek alapján a jogsértés felperesre gyakorolt köztudomású hatásának ellensúlyozására és a sérelemdíj represszív funkciójának érvényesülése érdekében is szükséges volt az elsőfokú bíróság által megállapított mértékű sérelemdíj.

[42] Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a másodfokú bíróság kötelezte a felperes javára perköltség megfizetésére, melynek mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján a felszámítotthoz képest mérsékléssel állapította meg. Az alperes által benyújtott fellebbezés és az elsőfokú bíróság ítéletének áttanulmányozásához szükséges idő, valamint a felperesi fellebbezési ellenkérelem megszerkesztéséhez, valamint a fellebbezési tárgyaláson való megjelenéssel együtt járó indokolt összes munkaidő ráfordítás nem áll arányban a felszámított 360.000 forint + áfa összeggel.

[43] Az eredménytelenül fellebbező alperes az Itv. 5. § (1) bekezdés d) pontja alapján személyes illetékmentességben részesül, ezért a Pp. 96. § (1) bekezdés b) pontjára

figyelemmel, a személyek polgári jogi védelmével kapcsolatos perekben érvényesülő tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az Itv. 39. § (1) bekezdés és a 46. § (1) bekezdése alapján számított 48.000 forint összegű fellebbezési eljárási illetéket a Magyar Állam viseli a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján.

Budapest, 2022. június 30.

Dr. Hercsik Zita s.k.
a tanács elnöke

Dr. Fintha-Nagy Péter László s.k.
előadó bíró

Dr. Kovács Éva s.k.
bíró